

Spominu judenburških žrtev

V soboto bomo obhajali 10letnico upora naših fantov v Judenburghu, kjer je razjarkena avstrijska soldatska ustrelila 6 slovenskih vojakov, ker se niso hoteli boriti za tuge interese.

V soboto 12. t. m. obhajamo žalostno, pa tudi veselo obletnico judenburški dogodkov. Žalostno, ker so padle tam prve žrteve vojaškega pokreta za naše osvobojenje, veselo pa, ker je bila to prva lastovka, ki je oznanjala naše osvobojenje in ujedinitvenje.

Pomlad leta 1918 je bila mračna v grmenju topov in v začetku razpada trhle monarhije. Na frontah so monotono grmeli topovi, v notranjosti pa je sestradano meščanstvo stikalo z suhi mi drobtinicami, v garnizijah so mehanično sestavljali pohoden bataljon vsega naveličanega črnovojnikov, pomeneših po starosti in izkušnjah. Po naši domovini pa so se kakor kresivo obujale narodne samozavesti, množili ljudski tabori in se vršile priprave za veliko slovansko pobratimstvo.

Tiste dni v maju se je v Judenburghu v garniziji naših Janezov pripravljal 41. pehotni bataljon k odhodu na italijansko fronto. Puntarski duh, ki je takrat zavladal med našim izmučenim ljudstvom, je zajel tudi naše fante, trpeče in ponizane.

V nedeljo 12. maja, na predvečer napovedanega odhoda na tirolsko bojišče, je vladalo v barakah pohodenega bataljona veselo razpoloženje. Sredi noči pa so po taborišču in garniziji zapopotale strojnice, po mestu so zadoneli strelji in izbruhih je upor. Korporal Hafner je zasedel garnizijo. Nemški oficirji so pobegnili v okolico in zaprosili vojno ministrstvo za pomoč. Do ranega jutra so se naši fantje po mestu veselili svobode, nato pa so se v gručah odpravljali po cesti proti Koroški v domača kraje.

Nenadno pa se je v Judenburghu javil madžarski udarni bataljon. Zase-

del je mesto, polovil večino upornikov in se prav po madžarsko znašal nad njimi. V torek zjutraj je iz Gradca prispevo izredno vojno sodišče in začela se je kravna sodba.

Kot glavne voditelje upora so pripeli korporala Hafnerja, Možinoga, Dautoviča in Stefanoviča. Vsi štiri so bili že naslednjega dne obojeni na smrt. Obsodba je bila izvršena v četrtek 16. maja. Na vežbalniču za barakami je bila zbrana vsa razročena garnizija, obkoljena od Madžarov, da prisostvuje usmrtnosti. Pod prvo salvo je padel Dautovič. Njegova kri je obrizgal madžarske rablje. Drugi, Štefanovič, miren in ponosen, tretji Možina. Zadnji je bil Hafner. Umrili so kot junaki v vzklikom: Živela Jugoslavija, živio kralj Peter! Štiri tripli so zvezcer skrivali zagrebli, naslednje jutro pa je bil njihov zatajeni grob okrašen s cvetjem.

Sodba je tekla dalje. Na bliskoštvo soboto 18. maja sta bila ustreljena še Rogeli in Grahovina. Svojim predmetom sta sledila v smrt z neverjetno hladokrvnostjo.

Dan po uporu v Judenburghu se je spustila tudi sosedni slovenski 7. lovski bataljon v Murau. Tudi tam so padle žrteve.

S krvju in nasihem je skušala avstrijska soldatska potački pokret, ki je zajel zatirane narode, toda baš iz te krvji je vznikal novo življenje, ki je mogočno zaplapalo nad gnijimi ostanki habsburške monarhije. S spoštovanjem se klanjamo ob desetletnici prvimi žrtvam jugoslovenskega narodnega osvobojenja. Mir prahu judenburških žrtev. Naj živi med nami spomin na junake, ki so plačali svojo ljubezen do rodne grude z življencem.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Slavonske sekire in noži. — Smrtna obsodba v Osijeku. — Tajinstvena poroka v Sarajevu. — Sleparije na račun dote. — Umor v Kikindi. — Sumljiva smrť starca.

Povojna podivjanost ljudstva se je sebno kaže v slavonskih vaseh, kjer ne mine teden, da ne bi bilo krvavih glav, pobojev s sekiro in noži in kot posledica tega žalostnih prizorov na pokopališču, bolnici in ječah. Zlasti med kolonisti vladajo večni preprički, ki končajo največkrat krvavo. Iz Vinkovcev poročajo, da je pred dnevi ubil kolonist Stevan Vujevič kolonista Stevana Stojanoviča. Sprla sta se zaradi neke malenkosti in v trenutni razburjenosti je Vujevič pograbil sekiro in ubil Stojanoviča. V sosednji vasi je živel neki senjak, ki je prepiru s sinom in snaho. Sin je očetu pretil, da ga ubije in to je tudi storil. Ko sta se sin in oče spoprijela, je sin skočil po sekiro in udaril očeta po glavi. Oče umira v bolnici, zločinski sin pa premišljuje v zaporu svoje grdo dejanje. V Ceriki pri Vinkovcih se je odigrala še bolj žalostna tragedija. V vaški gostilni sta popivala 23letni Lehrmeyer in njegov kum. Lehrmeyerja je neki njegov tovaris izrazil in med njima je nastal preprič. Kum je stopil med prepirljivca in ju meril. Lehrmeyer je pa potegnil nož in hotel zabosti izvijača, toda nesreča je hotela, da je zabodel svojega kuma, ki je takoj izdihnil. Vsi so bili seveda pijani.

Te dni sta stala pred porotniki osješkega sodišča Angela Virag in njen mož. Ubila sta pred meseci 70letnega Miloša Jokiča, Angelinega očeta, hoteč se polastiti njegovega premoženja. Policija ju je takoj po zločinu aretrala in sedaj zvracačata krivdo druga na drugega. Po dolgi razpravi je bil Sreten Virag obsojen na smrt na večalih. Njegova žena Angela je pa bila obsojena na 20 let težke ječe. Obra sta sprejela obsojbo popolnoma mirno brez najmanjšega razburjenja. Na smrt obsojeni Viragi se je celo po prečitanju obsodbe cincično nasmejal.

Senzacija dneva v Sarajevu je zadnje dni pustolovščina neke ugledne in mlade dame iz najboljše novosadske družbe. Neki sarajevski advokat je dobil pred dnevi pismo nekega tovarisja iz Novega Sada s prošnjo, naj preskrbi poročno listine za svojo klijentko, lepo in ugledno novosadsko damo, ki se je omogožila v Sarajevu. Sarajevski advokat se je obrnil na pristojni urad, kjer so prelistali vse protokole in niso mogli najti zabeležene poroke lepo dame. Advokatu se je zdela zadeva sumljiva in je uvedel preiskavo, ter zvedel da je nedavno prišel iz Novega Sada v Sarajevo neki ugleden gospod in pripeljal seboj mlado damo, da bi se z njo oženil. Ker pa je bil že ozeten, se je doznenil s svojo novo izvoljenko, da prestopita oba v muslimansko vero in se po muslimanskih običajih tudi vzamesta. Gospod je v Sarajevu srečal na ulici nekega muslimana in mu potožil svoje želje. Musliman je takoj izjavil, da je hodža in da ju lahko poroči. Peljal ju je v močjo in nad njima mrmljal neke znolitve v arabskem jeziku in potem rekel, da je vse v redu, poročena sta in se imenujeta om Mustafa ona pa Fatima. Novoporodenca sta odjadrala vesela v Novi Sad in čez nekaj dni je mož vložil tožbo za ločitev. Rabil pa je dokumente o muslimanski poroki in njojšova žena se je zato obrnila na sa-

rajevskega advokata. Ta je pa mladi dami sporočil, da sploh ni omogočena in lahko zapusti moža. Musliman, ki ju je poročil, je bil navaden slepar, kateremu sta nasledila in plačala za poroko velike pristojbine.

Včeraj se je pred sarajevskim sodcem začela razprava proti bivšemu knjigaru Tošu Gjurgeviču. Mož je bil brez denarja in si je izmisli načrt, po katerem je osleparil dva bogata sarajevska trgovca. Našel je nameč neko žensko iz Slavonije, ki naj bi mu prekrbela bogato nevesto. Ta mu je posiljala ponarejena pisma neke zelo bogate mladenke. Na podlagi teh pisem je Toša izvabil od dveh trgovcev 38 tisoč dinarjev. Enega upnika je celo povabil v pričo pri porok. Mlade in bogate slavonske devojke pa od nikoder ni bilo in upnika sta začela sumiti, da ni vse v redu. Gjurgevič je odšel v Ivankovo po svojo nevesto Andjelu Petkoviču, eden upnikov pa je odšel za njim, da bi se prepričal, če sploh živi v Ivankovu kakva devojka, ki je zelo bogata in se piše Petkovič. Kmalu se je prepričal, da v Ivankovem sploh ni nobene bogate neveste s tem imenom. Tako je bila sleparja odkrita in Toša so aretril. Na razpravi je Gjurgevič v glavnem vse priznal. Obsodba bo izrečena jutri.

Iz Velike Kikinde poročajo, da so naši včeraj pri glavnem kotovoru 20-letnega železniškega uradnika Dušana Stanoviča mrtvega s prestrešenim vratom. Komisija je ugotovila, da gre za zavračen umor. Zločinec je uradnika ustrelil iz neposredne bližine. Policija je aretrala nekega Milana Davidovića, ki je bil prijatelj umorjenega uradnika in ga videl na dan umora v njegovem družbi. Osumljen je, da je v pisanosti strehal na svojega tovarisa. Aretriranec zanika krivdo.

Iz Suboticke poročajo, da je policija dobila anonimne prijave, da pred dnevi umrl starec Jovan Szakacsy in umri naravne smrti. Na podlagi teh prijav je policija odredila ekshumacijo trupla. Komisija je res ugotovila, da ima starec na glavi vse polno sumljivih ran in udarcev. V zvezi s tem je bila aretrirana neka oseba, ki pa zanika vsako krivdo. Starec je živel v prepiru s svojimi sinovi, ki so mu stregli po življencu, da bi se polastili njegovega premoženja. Neka priča je izjavila, da je videla, kako je en sin na dan smrti izpiral na starčevi glavi veliko rano. Policia nadaljuje preiskavo in se pričakujejo še zanimiva razkritja.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drame:

10. maja, četrtek: Zaprt.
11. maja, petek: Roka pravice. Red D.
12. maja, sobota: Kriza. Igra Delavški oder Svo bode. Izv.
13. maja, nedelja: ob 15. Akademija društva »Skrb za mladino. Izven. — Ob 20. Herman Celjski. Izven.
14. maja, pondeljek: Roka pravice. Red C.

Oper:

- Začetek ob 20.
10. maja, četrtek: Koncert za Bolgare v unionski dvorani.
11. maja, petek: Madame Butterfly. Gostuje ga. Zinka Višan-Kunc. Začne cene. Izv.
12. maja, sobota: Materinski dan.
13. maja, nedelja: ob 15. Trubadur. Gostuje ga. Zinka Višan-Kunc. Ljudska predstava pri začetnih cenah. Izv.
- Triglavmedija »Roka pravice« se uprizori v petek, 11. maja za abonente reda D.

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER V LJUBLJANI.

V soboto, 12. maja: »Pred porokou. V prid bolgarskim ponesrečencem. V nedeljo, 13. maja: »Pred porokou.«

Puccini: Dekle zlatega zapada

(Premiera 9. t. m. v Ljubljani.)

Puccinijev opere uživajo pri masi posebno priljubljenost in so zato gledališkim blagajnikom najbolj simpatične. Samo tako si razlagaj dejstvo, da je prišlo »Dekle zlatega zapada« na naš operni repertoar. Z glasbeno-umetniškega stališča namreč ne posmenja nicesar novega in tako lepega, da bi bila opera vredna uprizoritve.

Puccini se ponavlja po »Bohème«, svoji najboljji in najbolj samovoljni operi, v vseh nadaljnji delih; kdor pa posluša »Dekle zlatega zapada«, silni obenem močne in neštevilne reminisceence »Bohème« in »Butterfly«, zlasti po »Tosce«, a novega prav malo. Vendar »Dekle« ne doseže po svoji vrednosti nobene imenovane operi.

Tekst bedasto romantičen in obenem grobo naturalističen, zmes torej brez stilja, ki je neprejavna. Kri, ki kaplja s podstrešja in iz zda onda skritega ranjenega razbojnika, ka serifu, igrajuč pokerja med dekletem Minnie in serifom za razbojnika in Minnie, razbojnik Ramerrez z zanko vri pod dressom, na katerem ga hočejo pravkar obesiti, so prizori, kakršne gledamo z odporom celo v bežnji kinematografskih igrach.

Kapri piše v svoji strogi objektivni zgodbini »Operę sedanjošči«, da je bila leta 1910. nastala revolverska opera »Dekle zlatega zapada« »celo nemški publiku prekrepa hrana in je kmalu izginila.« No, uprizorja jo tudi dunajska Državna (bivša dvorna) opera, a le zaradi pevke Jeritze, ki je izvrstna igralka in ki je v pokerski igri, ko pokaže svojo nogo do pasu, da potegne izvo visoke nogavice resilno, dasi sleparsko karto, kolosalno efektna in dražestna.

O kaki fini muzikalni karakteristik je malo sledov; Puccini ne oblikuje strastnih izbruhov, čustva iskreno, iz duše oseb, nego ilustrira čisto zunanje razne grozne situacije ter išče le grobe efekte. Pretresa, a ne gane, je sladkosten, teatralen, a ne tragičen, iskren. Same tehnika. Kino, ki te pušča končno hladnega, celo nevoljnega.

Toda Puccini je bil velik talent, močna potenza, bogatas v kratkih melodičnih do-mislikih, muzikalnih pikantnih sličicah, sentimentalnih občutjih in svežih radostnih momentih; njegova glasba ima v sebi polet, temperament, zvočnost, zlasti njegov orkester je poln pestrega, fino nijansiranega življenja. N pr. njegov moški zbor začetkom 1. dejanja je napisan s čudovitim verizmom, aria Wallaca (g. Betetta) je lepa, čitanje sv. pisma po Minnie zelo občutena itd. Tudi tenor (zlasti aria II. dej.), v baritonu imata pr točk, ki ostajajo prijetno v ušesu. V splošnosti pa opera ne nudi pevskih in glasbenih užitkov, ki jih cenimo v drugih Puccinijevih delih.

Predstava me je zadovoljila popolnoma le s kreacio ge. A. Mitrovicëve, ki je bila pevski in igralski zopet odlična, zmogovita ter že mala mnogo zasluženega aplavza. Ta umetnica je steber naše opere in ne odrečne nikoli. Prav dober je bil tudi moški zbor; želel pa bi si še več razgibanosti v nekaterih prizorih. Zenskega zobra sploh ni v tej operi. V epizodi se je odlikoval gosp. Betetto. Glasovno je imponiral šerif gosp. Holodža. Zato, da dosledno pojde in igra publici, razlagata svojo ljubezen ložam namesto dekleto ter se vede sploh kakor koncertni pevec in ne kot igralec. Krasno partijo razbojnika Ramerrez-Johnsona je pel gosp. Gospodinov, ki je igralski zadovoljil.

Prav dobrì so bili še v epizodnih partijs g. Banovec, Janko, ki se vrlo uveljavlja, Rumpel, Mohorič, gd. Španova in kot igralec g. Drenovec. Dober moment silnega domotožja je imel vedno uporabni gosp. Perko. Uprizoritev po g. Policiu je bila lepa in okusna; nove dekoracije g. Skružnega prav zanimive. Orkester odličen. Solisti in operni ravnatelj so prejeli mnogo šopkov in venčev. Gledališče je bilo skoraj polno. Zelidi, da bi opera dosegla v polni meri svoj namen: cim več repriz v dohodkov! Fr. G.

Pevski zbor Ljubljanske Glasbene Matice nastopi prvič po svojem povratku iz Češkoslovaške javno na koncertu danes v četrtek zvezčer v unionski dvorani. V drugem delu koncerta izvaja del svojega praskega programa, in sicer: Gallus: Ave Maria in Laus et perennis gloria. Skerjanec: Iz cikla »Kmetiške pesmi«, Gotovac: Jadowska za teleutom, dalje Adamčević Vijojo, sopranski solo poje gd. Vera Majdičeva, Stolcer-Slavenski: Molitva dobrim očima in Lajovic: Zeleni Jurij. Brez dvoma zanima slovensko javnost, kako je nastopal počasno v Češkoslovaškem in nocoj je prilika, da čujejo najpomembnejše, pa tudi najtežje skladbe praskega programa, katerih velika večina je v Češkoslovaški izredno ugajala. Zbor nastopi pod vodstvom ravnatelja Mateja Hubada. Predstava v prvič v Matični knjižarni.

Opozorjam na odličnega gosta v naši operi. Jutri gostuje v ljubljanski operi ga. Zinka Višan-Kunčeva v naslovni partiji Puccinijev operi »Madame Butterfly«. Ostala zasedba tega dela je sledi: Suzuki — ga. Patročka, Kata Pinkerton — gna. Španova, poročnik Pinkerton — g. Kovač, konzul Sharpless — g. Janko, Golo — g. Mohorič, princ Jamadori — g. Perko, Bonco — g. Pavlič. Ostale vloge so v rokah gne. Ramškove, Strniševe in Skerjanec ter gg. Rusa, Sekule in Simoničiča. Opero dirigira kapelnik g. Neffat. Predstava je izven abonmaj in velja za znižane operne cene.

Drugi nastop delavškega održa v dramskem gledališču v Ljubljani. Ponovno opozorjam, da se vrši repriza »Krize« v soboto ob 8. uri zvezčer v dramskem gledališču. »Kriza« je prva slovenska kolektivna drama, ki je poselila naravnost v sredino socialnih problemov naše sodobnosti. Povojna kriza gospodarstva, zmanjšanje obratov, racionalizacija, številne redukcije in ro-

zmanjšanje našega delavstva v tujino, vse to pričuje Goloh v svoji »Krizi«. Prvič nastopa pri nas tako številna množica ljudi na odru, ki se med seboj spopade, bori in išče rešitev iz tega življenja. Re

Dnevne vesti.

Zbirajmo za Narodni univerzitetni zaklad! Kdor naj uči prav centi in ljubiti slovenski narod, če ne bomo imeli svojih domačih najvišjih učiteljev, ki so izšli iz našega naroda in zato naš narod tudi ljubijo in poznajo njegovo dušo, njegove potrebe? Pristopajte k društvu za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada! Članarina je urejena takole: podporni član plačajo letno Din 20; redni član letno 50 Din, oziroma juridične osebe Din 100 na leto; dobrotniki so oni, ki plačajo na leto Din 500 ali enkrat vsaj Din 5000; ustanovniki plačajo na leto 1000 Din ali enkrat vsaj Din 10.000; pokrovitelji pa plačajo na leto Din 5000 ali enkrat vsaj Din 50.000. Naslov: Ljubljana, Univerza. Poštni ček. račun št. 12.368.

Proslava Materinskega dne se vrši letoski leta v Jugoslaviji dne 12. in 13. maja. Proslava za razne prosvetne, socijalne in humane ustanove in društva, vse žele, mladinske organizacije ter na poziv vojnega ministra tudi vse vojaščice naše države in končno neštevilni hvaležni posamezniki v krogu svoje rodbine. Na predvečer dne 12. maja se vrši v ljubljanskem gledališču v počasitev Materinskega dne dobrodelne akademije s pestrim vzpredom. Sodeluje predvsem mladina. V nedeljo dopoldne pa bodo ljubljanske Slovenske s pomočjo Pomladka Rdečega krila zbirale po učnicah darove za najrevnejše matere.

Neopravičeno zavlačevanje izplačila dinarskih pokojnih. Slišali smo, da glavna kontrola zahteva od vel. župana dokaze, če so res imeli orožniki od 1. jan. 1919 po doleta 1922 vpokojeni — dinarsko plačo. Sedaj nam piše orožniški vpokojenec iz najbolj oddaljene hribovski vase v Sloveniji, kamor pošti se enkrat na teden dostavlja pošto — da so orožniki dobivali dinarsko plačo od 1. jan. 1919 in službeno doklada od 8. februarja 1919 po uredbi, ki je izšla v Službenem vojnem listu pod Št. 16 z dne 18. maja 1919 stran 351—352. Dalje Službenne novline Št. 167 z dne 27. julija 1927 Uradni list Št. 81/27 člen 3. ki pravi, da so bile dinarske plače za vojaške osebe leta 1919 razsirejene na celo državo. Glavno kontrolo prosimo naj pove, kateri dokazi so še boljši kot je to. Vrhnu tega imam že vsak prisilec v svojem matičnem listu, ki je od komande 8. orož. polka potrjen — zabeleženo (zapisano) da mu je bila dinarska plača priznana 1. jan. 1919 in službeno doklada 8. februarja 1919. Ki se mu je tudi izplačevala do vpokojitve. Gg. našne poslane vladino vladino prosimo, da čimprej intervenerajo pri glavnem kontroli z dokazi navedenih predpisov, ki so edino za to merodajni. Čudimo se, da glavna kontrola teh predpisov ne najde in tako zadržuje naše dekrete nepotriene že leto dni. — Orožniški vpokojenec.

Slikar Pistor umrl. Iz Vuzenice nam poročajo, da je danes zjutraj tamkajšak akad. slikar Oskar vitez pl. Pistor. Rojil je bil kot sin inspektorja lužne železnice na Dunaju dne 19. novembra l. 1865. Tam je dobil tudi šolsko izobrazbo. Slikarsko šolo je obiskoval najprej na Dunaju, potem pa v Monakovem pri prof. Fr. Deffrigerju, ki je bil dokončal l. 1896. Pred vojno je bil učitelj risanja v Celovcu med vojno in po vojni pa je delal večinoma po zasebnih naročilih. Bil je v prvi vrsti portretist in so mu nekatere slike prav dobro pošrečile, najbolje slike članov naših kraljev. rodbine. Nekatera njegova tihotija, ki jih je narisal po domačih motivih, so ljubičasti zelo iščakani. Ceprav po rodu Nemec, je bil vedno naš odprt prijatelj, značajen mož in prijeten državnik. Značilno zanj je, da je že pred vojno uporabljal povsod obe krajevni imeni »Saldenhofen-Vuzenica« ter vedno priznaval pravice Slovencev. V nedeljo 6. tm. ga je pri delu zadeva kap, danes zgodaj zjutraj pa je umrl, ne da bi se zavedel. Pogreb bo v soboto 12. tm. ob 4. popoldne. Nau mu bo lahka zemlja, ki jo je iskreno ljubil. Bodil mu ohranjen spomin, preostalom iskreno sožale!

Iz državne službe. Premeščeni so: politično upravni uradnik dr. Janko Vidic od sreskega poglavarstva v Ljubljani k sreskemu poglavarstvu v Radovljico, arhivski uradnik Ivan Gombač od velikega župana v Mariboru k sreskemu poglavarstvu v Ptiju, arhivski uradnik Franc Jenko od sreskega poglavarstva v Laškem k sreskemu poglavarstvu v Krškem; iz državne službe sta odpuščena inženier oblastnega hidrotehničnega oddelka v Negriku Nejko Vrhunc in hidrotehnik generalne direkcije vod Konstantin Klemenčič; vpokojen je svetnik odseka pri zagrebški oblasti Zlatko Oblak.

Vpokojilive v mornarici. Vpopojeni so: mornariški strokovni podčastnik Luka Javor, Mate Rupnik, Gašper Škodlar in Franjo Oreb.

In naše državljanstvo je sprejet ruski emigrant Kuzma Morgulj. dnevnica finančne kontrole v Planini pri Raketu.

Občni zbor inženjerjev in arhitektov. Letošnji občni zbor Udruga jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov se bo vršil od 2. do 4. junija v Ljubljani.

Ceškoslovaški cariniki v Skopju. V torek opoldne so prispevali ceškoslovaški cariniki v Skopje, kjer so jih sprejeli skopljanski cariniki na čelu z inspektorjem Petovičem. Na kolodvoru so bili zbrani poleg carinikov predstavniki oblasti, vseh kulturnih in gospodarskih ustanov, Jugoslovensko - češkoslovaške Lige, občine in 21. polka češkoslovaškega. Ko se je vlak ustavil, je zaigrala volitka godba češkoslovaško himno, nakar je inspektor Petrovič pozdravil goste. Po ciljanem sprejemu so odšli češkoslovaški cariniki v povorki z vojaško godbo na čela v mesto, kjer so bili zvezči gostje Jugoslovensko-češkoslovaške Lige. Včeraj zvezči so edpotovali v Sarajevo.

Polski dom na Solti. Poljski javni delavci so sklenili zgraditi na otoku Solti

Polski dom. Temeljni kamen bo položen v soboto, ko prispe skupina poljskih letoviščarjev iz Dubrovnika na Solto.

Polski glas v jugoslovenski hegemoniji. Krakovski lis »Nowa Reforma« vodi stalno rubriko o naši notranji politiki. To dni je priobčil daljši članek o razmerah v Jugoslaviji, v katerem pravi, da se naša notranja politika ne razvija normalno, ker smatra radikalno stranko za stebri države samo Srbi, dočim vidijo v vseh drugih pokrajinah nekake kolonije. Zato ne more biti govorov o državi Srbov. Hrvatov in Slovencov, kateri Srbi vladajo neomejeno. Iz oportunističnih razlogov podpirajo Srbe Mađare, Nemci in Rumuni. Srbi že deset let ignorirajo potrebe pokrajin Izven Srbije. Tudi milijardno posojilo ne bo rešilo Jugoslavije notranje krize, ki se bo še poostriša, ker bodo naložene prebivalstvu nova davčna bremena.

Češki sanatorij na Jadranu. Te dni je prispel v Jugoslavijo delegat praska mestnega fizika, ki hoče kumiti odnosno zgraditi v Kraljevici ali v Dubrovniku sanatorij, kamor bi pošljala praska občina na svoje stroške tuberkulozno deco.

Zagrebska delavska zbornica za antialkoholni pokret. Zagrebska delav. zbornica je pokrenila energično akcijo proti alkoholizmu. Ustanoviti namerni antialkoholni delavski muzej in za antialkoholno propagando med delavstvom je določila 25.000 Din.

Vreme. Včeraj je nastal v Evropi nenadni vremenski Preokret. V nekaterih krajih so delavci stali viličarji, drugod je pa temperatura znatno padla. Tudi pri nas smo dobili za ta čas zelo bladno vreme. Snoči je kazal topomer 2, danes zjutraj pa 2.5 stopinj. Barometer se dviga in danes zjutraj je kazal že 760 mm. Včeraj dopoldne je v Ljubljani deževalo, popoldne se je pa zjasnilo. Dež so imeli včeraj v vseh krajih naše države. Temperatura je bila včeraj še normalna, danes zjutraj je bilo pa zlasti v Sloveniji precej bladno. V okolici Ljubljane je pada slana. Naišlo temperature so imeli včeraj v Beogradu in sicer 24 stopinj. V Skopju in Sarajevo je bilo 21, v Dubrovniku 19, v Splitu 18, v Zagrebu 17, v Mariboru 15, v Ljubljani 14 stopinj. Morje je bilo razburkano. Vse kaže, da bomo imeli vsaj v drugi polovici maja lepše vreme.

Poškušen samomor s strihinnom. V ljubljansko bolničko so včeraj prepeljali 24letnega posestnikovega sina Alojzija Borislka iz Šentvorcev pri Polnisku. Fant se je doma zastrupil s strihinnom. V bolnički so mu takoj izpravili želodec in je danes že imel vsake nevarnosti. Vzrok poškušenja samomora je bila nesrečna ljubezen. K Borislkovemu dekletu je namreč začel zahajati še nekdo drugi v vas in to je fanta užalostilo, da je v obupu segel po strihinnu.

Napad z nožem. Josip Rozman, 40letni delavec iz Podrečja pri Kranju, je včeraj popiral v gostilni Bizjan v Medvodah. Med prepričom ga je delavec Lovrenc Kalan z nožem sunil v desno nogo. Rozmana so prepeljali v bolničko. Njegova poskoda pa ni težka.

Beg iz zaporov. Iz zaporov okrožnega sodišča v Novem mestu je pobegnil kaznjene France Špendal, rojen leta 1909 na Muljavi. Pobegnil je z dela na polju. Sodišče je za njim izdalо tiralico.

Iz Ljubljane

Iz Umetna odredba. Mestni magistr ljubljanski je že opetovanje prejel pritožbe, da premogarji s svojim oglušljivim brilzganjem povzročajo nezadosten tek po ljubljanskih ulicah. Vsled tega odreja magistrat na podstavi sklepa občinskega sveta z dne 8. junija 1898, s katerim je bilo preglastno življanje premogarje na ljubljanskih ulicah prepovedano, sledi: Brilzganje z oglušljivimi piščalkami, ki so bile dosedaj v navadi (piščalki z ledrom), se prepoveduje. Dovoljeno je le pisanje s piščalkami brez jedra. Vsi prodajalci premoga si morajo najkasneje do 1. junija 1928 nabaviti druge piščalke: dovoljeni vzorci so na vpogled na mestnem magistratu, saba Št. 24. Vsako nedovoljeno brilzganje po ulicah se bo od 1. junija 1928 dalje kaznovalo po naredbi z dne 20. aprila 1854, drž. zak. Št. 96 z globo in 10 do 1000 Din odnosno od 6 ur do 25 dn.

Iz Zveza stavbni zadrug r. z. o. z. v Ljubljani sklicuje danes 10. tm. v mestno posvetovalničko ljubljansko akceto z dnevnim redom: »Građevna akcija oblastnih odborov in občin ter stavbne zadruge. Zacetek ob 6. (18.) Vabilo se v glavnem zastopnik zadrug. Lahko pa se udeleže tudi vsi, ki se za dnevnih red zanima.

Upravi kine Matice zamoremo uprav častitati, da ji je uspelo po krasnim filmom »Vstajenje in »Noč ljubavi« pridobiti še ta umorov, ki očara slike in tako razvajajoce knoposetnika.

Ni izključeno, da se mu je pripetila nešreča.

Iz Izgon. Policija je za dobo 5 let izgurala iz ljubljanskega policijskega okoliša Marijo Lindičev, znano vlačugarico, doma iz Št. Janža na Dolenjskem. Lindičeva je bila tudi soudetezena pri orgijah, o katerih smo poročali včeraj.

Iz Tatvina kolesa. Včeraj je bilo na Turjaškem trgu ukradeno kolo kleparskega pomočnika Karlu Tratarju. Kolo je bilo znamke »Aiglon«, tvorniška številka 85.372 in vredno nad 2000 Din.

Iz Novagine razne vrste v veliki izjavi kupite usluge pri Dobolu. Pred Škofijo.

35-T

Iz Celja

Redno javno cepljenje malih otrok iz mesta Celja se vrši v tork, dne 15. maja od 2. do 4. ure popoldne v klubovi posvetovalnic na mestnem magistratu. Preglevanje cepljenih in dne 15. maja od cepljenja izostalih se vrši 22. maja ob istem času in v istih prostorih.

Dežjava krajnja zaščita dece in mladine v Celju priredi dne 2. junija cvetični dan.

Oj ta nesrečna ljubezen... 20letni delavec A. Š. je bil v tork v Gaberju črnilo v namenu se zastrupiti. Spravili so ga v bolničko, kjer so mu izpravili želodec in ga nato poslali domov. Vzrok: nesrečna ljubezen.

Umrl je v mesecu aprilu v Celju 28 oseb in sicer 7 v mestu in 21 v javni bolniči.

Nezgoda pri vojskem vezbanju. V tork dopoldne so vežballi vojaki na Glaziju. Streličali so s takozvanimi sobnimi patrnomi v tarčo. Jedna krogla je šla mimo tarče na cesto ter zadel delavca Završnika, ki je bil zaposlen pri delu na cesti, v prsi nad srcem. Poskoda ni težka, lahko pa bi bila v drugih okolnostih tudi nevarna. Glazija ni primeren prostor za vežbanje vojaštva.

Nesreča. Mizar Jurij Škodnik si je te dni hotel ogledati novo stavbo v hotelu »Krona«. Pri tem je padel karz 4 metre globoko in dobil težke notranje poškodbe. Spravili so ga v bolničko.

Film Črni pirat

(Douglas Fairbanks v Elitnem kinu Matica.)

Dovolj je povedano, da igra v filmu Douglas Fairbanks, kajti potem je jasno, da je film površinski. Toda če Človek gleda film »Črni pirat« v Elitnem kinu Matica, mora priznati, da Fairbanks v tem umotvoril prekoši še celo samega sebe. Razumljivo je, da igra glavno in naslovno vlogo »Črnega pirata«. Douglas sam, toda ta film je tako ogromen in tako lep, da bi zel velikansko triumf tudi brez tega velikega umetnika, kaj se z njim samim.

Fairbanks je umetnik in veččak v izbrusu slike. On, dete romantične, izbične načine, izbične dogodke, poleg njegove velike igrske nadarjenosti tudi nujno telesna moč in stasiost veliko vlogo. Tudi v tem sedanjem velefilmu je prikazana romantična doba gusarstva – morski razbojniki. In sedaj si zamislite: Morski razbojniki mu ubijajo očeta in zato prisneži osvetlo za ocetovo glavo. Idoč za tem ciljem, postane glavar tolpe morskih razbojnnikov ter jih očara s svojo izredno hrabrostjo in spremnostjo. Ko je nekaj posloma sam premagado posadko potniške ladje in jo ujel, se je nabajala na tej ladji tudi lepa mlada pinceška, dražestna Billie Dove. Mladi par se zanjih na prvi pogled, le ona ne ve, kdo je ta mladi junak, ki jo ščiti vselej in posved pred razpadom druhajočim razbojniki. Neverjetno napete so scene od vsega začetka do konca. Douglas Fairbanks je vse povsod na vsakem mestu, sedaj se nahaja na vrhu jambora, sedaj je zoper na danu ladje v spodnjih kabina, gibčen kot tegula, hiter kot lastre, vitek in prožen kot panter. In končno mu uspe zadružiti spor in zaroti svojih tovarisjev in reči: »Črni pirat« je res lep princ. Ta sposna v svoje načelne začudenje v strašnem »Črnem mladega vojvoda« in oba sta postala srečne par.

Film deluje na gledalca z ozirom na krasno romantično vsebino in okolišno izredno močno, vse pa nadkrilje heroske postave »Črnega pirata« samega, Douglas Fairbanksa. Morda ba radi tega, ker ne pretira in ne sliši v ospredje, ampak storji vselej to, kar je njegova dolžnost. On daje tudi svojim sovražnikom priliko pokazati svoje zmogočnosti, toda kljub temu ostane sam vedno ona os, okrog katere se suče vse dela in slike.

Ves film je barvan v prirodnih barvah na tak način, da ima človek dojam resničnosti in dejanske doživetja.

Upravi kine Matice zamoremo uprav častitati,

da ji je uspelo po krasnim filmom »Vstajenje in »Noč ljubavi« pridobiti še ta umorov, ki očara slike in tako razvajajoce knoposetnika.

Sport

Službošo iz LMP. Soja upravnega odbota se vrši danes v četrtek ob 20. uri v damskem salonu kavarne Emona. — Tajnica.

Koturaški Savez kraljevine SHS. Podobor Ljubljana mesto, opozarja vse včlanjenje klube, da se propagandne dirke na Vrancu v nedeljo 13. t. m. breskvojno in polslovenilno udeleže. Razpis dirk je razpolagan vsem klubom Slovenske ter se opozarja na pravočasno prijavilo dirkačev. Po končani površini sestank delegatov občnih ljubljanskih podoborov, katerega se udeleže tudi novo ustavovljeni »Podobor Celje«. — Predsednik.

G. W. Appleton.

Skrivnost stare vojvodinje

Roman

— Da, včeraj sem ga še videla. Posledica pogovora z vojvodo je bila, da sem sprejela njegovo ponudbo in postala strežnica stare dame. Siroto se prijavil, da si isti večer v hotel in me obvestili, da moram drugo jutro s prvim brzovlakom odpotovati z njo v Rim. Prišla sem v hotel in našla staro domo, ki je bila vsa obupana in prestrašena. Solznih oči me je prosila, naj jo iztrgam iz rok njenih sovražnikov, med katerimi se je najbolj balal vojvode. Poznam mučne prizore z umobolnimi in zato sem takoj spoznala, da se siroti meša. V sobi je stal velik kovčeg z oblike zlata, toda napeti sem moralva vse sile, da sem vojvodino pripravila tako da leč, da se je za silo oblekla. Tudi na kolodvoru sem imela z njo hude preglavice in šele pred odhodom vlaka se je nekoliko pomirila. Imeli sva v vagunu poseben kupe. Med vožnjo je bila pohevna kakor jagnje. Brez odpornega se je dala odpeljati v palačo in tu je ves čas mirna. Leži ves dan in gleda v strop. To mi je zelo mučno.

— Ail mora ostati čez dan in posteli? — sem vprašal.

— Da, noč in dan je v postelji. Noste vstati, in po mojem mnenju je težko bolna, toda zdravnika dosledno odklanja. Pustite me samo, pravi vedno, kadar ji prigovarjam, naj se dá preiskati. Moje moči so pri kraju, pustite me mirno umrijeti. Zdaj verjamem, da je duševno prav tako zdrava, kakor jaz. Ne morete si misliti, kako sem vesela vašega prihoda.

Vojvodina je vstala.

— Njene melankolije bo konec, čim njan zagleda, je dejala. Pojdiva, doktor! Jaz pojdem naprej, vi pa — Čakajte, še nekaj sem pozabila.

Ozrta se je na Benedetta, ki je bil ves iz sebe od presenečenja. Našega pogovora sicer ni razumel, pač pa je slušl nekaj nepričakovanega.

— Če bi prišel vojvoda ali signor Salviati, je dejala, mu takoj sporočite, da sem prišla k vojvodini Eleni in da me spremi dr. Perigord iz Londona.

— Perigord! je ponovil Benedetto. To ime se mi zdi znano.

Naravno, je dejala vojvodina, ki je takoj razumela pomen te opazke. Vojvoda je pred mnogimi leti v dvoboju ubil njegovega brata. Gotovo ste bili takrat že v službi v tej palači.

— Seveda, — je odgovoril Benedetto. Dobro se spominjam usodnega dvoba.

— Torej; tudi veste, kje se je vršil dvoboj, sem dejal in mu pogledal v oči.

— Seveda, gospod. Dvoboj se je vršil tu na vrtu, zadaj ob Tiberi.

— Ali ste bili priča smrti mojega očeta?

— Slučajno, samo po naključju.

— Tem bolje, sem odgovoril in se nasmehnil, da bi ga pomeril. Pozneje mi poveste vse, kar veste o dvobaju. Še nekaj, če bi prišel Salviati, mu recite, da bi ga zelo rad videl. On bo že razumel, kaj to pomeni. Zdaj sem pa pravljjen, draga vojvodinja.

Vojvodina je šla naprej. S strežnico sva ji sledila po ozkih stopnicah v prvo nadstropje. Po dolgih mračnih hodnikih smo prišli v drugo nadstropje, kjer se je vojvodina ustavila.

— Strežnica, pojrite raje naprej, je zaščetnila. Povejte ji, da bi rada dva prijatelja iz Londona govorila z njo. Takoi prideva za vami.

Strežnica je odpela bližnja vrata in jih pustila odprtja. Stopila sva za njo v damski budoar, iz katerega se je videla Tibera.

Strežnica se je kmaču vrnila in nma pomigala, naj ji slediva.

— Pojrita naprej, — mi je zašepetala vojvodina. Morda se me sirota več ne spominja.

Stopil sem v sobo in zagledal žensko postavo bledega obraza in velikih oči. Sedela je na postelji in nju plaho gledala. Ko me je pa spoznala, je iztegnila obe roki proti meni in vzlknila:

— Končno ste prišli, dragi doktor! Bog se me je vendarle usmilil. Zdaj bom hitro okrevala. Kaj ne, gospod doktor, da me odpeljete in da me boste branili, če me bodo sovražniki še pregonali? Saj ste mi obljubili.

— Ko je pa zagledala vojvodino, je začušeno vprašala:

— Kdo je ta lepa dama?

— Ali se me ne spominjate, vojvodina? — je vprašala moja spremjevalka in stopila k postelji. Saj sva sorodnici. Vojvodina Marija. Enricova vdova sem.

Zdelo se mi je, da se stara dama ne more spomniti.

— Da, zdaj se spominjam, je dejala po kratkem razmišljaju. Poročeni ste bili z Enricom. Videla sem vas enkrat ali dvakrat in takoj sem opazila vašo izredno lepotu. Ne razumem pa, čemu ste prišli z doktorjem v Rim.

— Oh, sem dejal, z vojvodino sva dobra znanca in zadnje čase sva postala najboljša prijatelja. Z združenimi močmi sva dela, da vas čim prej iztrgava iz rok vašega sovražnika.

Uboga stara dama se je nasmehnila in nama podala roke, rekoč: Poljubite me, draga moja! Oh, kako dobro de človeku, če najde zveste prijatelje! Zdaj bi ne hotela umrijeti.

— Saj tudi ne smeti! — je vzkliknila vojvodina in poljubila sorodnico. Še mnogo let boste živelji. Odpeljem vas iz te mračne palače, ki jo poznam iz lastne izkušnje. In nikoli več se krušata roka ne sme dotakniti vaše svobode.

— Slučajno, samo po naključju.

Sledeče srečke V. razreda

državne razredne loterije, ki jih je prodala

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19,
so bile izrebane, dne 7. t. m. in sicer so zadele:

Štev. 99.861 Din 10.000

Po Din 1500.— so zadele štev. 7640, 20.108, 20.139, 97.403.

Po Din 500 so zadele naslednje številke:

14.121, 5.728, 15.497, 15.491, 30.990, 30.955, 30.914, 40.574, 40.517, 40.505, 40.503, 53.479, 66.669, 66.667, 91.750, 115.663, 7.542, 7.680, 7.630, 20.035, 20.098, 20.084, 20.140, 20.106, 22.507, 46.058, 46.018, 46.024, 46.177, 58.246, 70.254, 70.261, 70.378, 72.147, 72.119, 72.166, 99.771, 99.708, 99.740, 99.737, 99.818, 109.716, 109.807, 109.846, 109.899, 120.171, 120.158, 76.715, 78.776, 78.752, 103.129, 10.855, 10.958, 10.949, 10.923, 34.648, 34.671, 34.679, 84.509, 84.510, 84.564, 84.622, 84.606, 97.808, 97.414, 108.109, 108.185, 108.142, 108.153, 108.240, 123.830, 123.996, 24.536, 21.547, 21.538, 23.301, 35.849, 35.825, 35.823, 47.544, 85.141, 111.422, 111.403, 111.420, 121.091, 120.52.

Kdor želi nadaljeigrati na visoke dobitke, naj nam to takoj javi, da mu prihranimo neizrebanu srečko.

Izrebane srečke naj se pošiljajo obenem na naslov:

Zadružna hranilnica r. z. z o. z. Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19

Od vsega lepega
najlepše!

Danes Od vsega dobrega
ob 4. pol 8. in 9. uri. najboljše!
velika gala premijera!

ČRNI PIRAT

Grandijozno filmsko veledelelo nepreklicive lepot.

V glavni vlogi nedosegljivi

Douglas Fairbanks

Bikit na morju. — Razbojniki oplenijo trgovsko ladjo in jo potope. — Crni pirat — zaljubljen v lepo ujetno prinseso. — Pohota razuzdan druhali. — Tajinstveni zaščitnik. — Pomoc in rešitev.

Velenapeto! Romantično! Kupite ali rezervirajte takoj vstopnice!

ELITNI KINO MATICA
Telefon 2124.

Dvanajst največjih rek sveta

Zanimivosti veletokov in njih pomen za človeštvo. — Nekateri veletoki prinašajo ljudem blagostanje, drugi pa nesrečo in pogubo.

Izmed 12 najdaljših rek sveta jih je šest v Aziji, tri v Afriki in tri v Ameriki. Med ameriškimi veletoki je reka Amazon v Južni Ameriki. Mississippi v Zedinjenih državah. Mackenzie pa v Kanadi. Amazonska reka ali Rio das Amazonas izvira v jezeru Llauracochy na antiski planoti pri Cerro de Pasco v Peru, teče skozi Kordilliere in se izlivata pod ekvatorjem v Atlantski ocean. Ta reka je dolga 5.340 km. Porečje tvori pragozdove, polne krasnih ptic divjih zveri in barbarskih plemen. Reki Jenisej in Lena se izlivata v Ledeni ocean in njiju porečje je malo obljedeno. Mississippi in Jangtsekiang tečeta skozi tropične pragozdove, polne divjih zveri in barbarskih plemen. Reki Nenisej in Lena se izlivata v Ledeni ocean in njiju porečje je malo obljedeno. Mississippi in Jangtsekiang tečeta skozi pokrajine in ob njunem toku leže cvetajoča mesta. Nil je zibelka zgodovine človeštva, dočim teča reka Mackenzie skozi pokrajino, ki je zelo čaka pionirjev, da jo kultivirajo. Vse te reke se od časa do časa razlijejo, toda posledice povodnih niso povsod enake. Če prestopita bregove Mississippi in Jangtsekiang, nastane katastrofa, ki povzroči med prebivalstvom pokrajino ob obreke rekah nepisano bedo. Nasprotno je pa voda iz reke Nil pravi blagost za Nubijo in Egipt, ker na plavi debeli plasti blata, ki pognoji zemljo. Reka Hoango se tudi od časa do časa razlije, pri tem pa izpremeni svojo strugo in zato je dobila ime »Bič Kitajske«.

Ob rekah Mississippi in Jangtsekiang je mnogo velikih mest, ki imajo zelo podnebje. Tropični kraji, skozi katere tečo reke Amazon, Nigir in Kongo, so prevroči, da bi mogli privabiti naselje. Dočim vlažna v krajih ob reki Mackenzie in ob sibirskih veletokih prehodi mrzlo, da bi se mogli ljudje naseliti ob njih. Dolina ob reki Nil je 15 do 30 km širok zelen pas, obdan na obreki straneh s pustinjo. Kraji ob reki Koango večinoma niso naseljeni, ker reka izpreminja svojo strugo in bi pretila prebivalcem neprstana nevarnost katastrofalne poplav. Že od pamтивeka služijo velike reke kot glavna pot ekspedicij, ki raziskujejo neznane kraje. Že Neron je postal ekspedicij, ki naj bi našla izvir reke Nil. Toda ta ekspedicija ni imela sreča. Pri kolonizaciji Sibiri je se držali naseljeni glavnih rek. Amazon in Kongo sta še vedno edina pot v neznane ali malo raziskane pokrajine. Zeodovina veletokov je bila vedno tudi zgodovina velikih držav. Velika reka ni samo prometna pot, marveč tudi važen činitelj v življenju narodov.

Ob rekah Mississippi in Jangtsekiang je mnogo velikih mest, ki imajo zelo podnebje. Tropični kraji, skozi katere tečo reke Amazon, Nigir in Kongo, so prevroči, da bi mogli privabiti naselje. Dočim vlažna v krajih ob reki Mackenzie in ob sibirskih veletokih prehodi mrzlo, da bi se mogli ljudje naseliti ob njih. Dolina ob reki Nil je 15 do 30 km širok zelen pas, obdan na obreki straneh s pustinjo. Kraji ob reki Koango večinoma niso naseljeni, ker reka izpreminja svojo strugo in bi pretila prebivalcem neprstana nevarnost katastrofalne poplav. Že od pamтивeka služijo velike reke kot glavna pot ekspedicij, ki raziskujejo neznane kraje. Že Neron je postal ekspedicij, ki naj bi našla izvir reke Nil. Toda ta ekspedicija ni imela sreča. Pri kolonizaciji Sibiri je se držali naseljeni glavnih rek. Amazon in Kongo sta še vedno edina pot v neznane ali malo raziskane pokrajine. Zeodovina veletokov je bila vedno tudi zgodovina velikih držav. Velika reka ni samo prometna pot, marveč tudi važen činitelj v življenju narodov.

Ob rekah Mississippi in Jangtsekiang je mnogo velikih mest, ki imajo zelo podnebje. Tropični kraji, skozi katere tečo reke Amazon, Nigir in Kongo, so prevroči, da bi mogli privabiti naselje. Dočim vlažna v krajih ob reki Mackenzie in ob sibirskih veletokih prehodi mrzlo, da bi se mogli ljudje naseliti ob njih. Dolina ob reki Nil je 15 do 30 km širok zelen pas, obdan na obreki straneh s pustinjo. Kraji ob reki Koango večinoma niso naseljeni, ker reka izpreminja svojo strugo in bi pretila prebivalcem neprstana nevarnost katastrofalne poplav. Že od pamтивeka služijo velike reke kot glavna pot ekspedicij, ki raziskujejo neznane kraje. Že Neron je postal ekspedicij, ki naj bi našla izvir reke Nil. Toda ta ekspedicija ni imela sreča. Pri kolonizaciji Sibiri je se držali naseljeni glavnih rek. Amazon in Kongo sta še vedno edina pot v neznane ali malo raziskane pokrajine. Zeodovina veletokov je bila vedno tudi zgodovina velikih držav. Velika reka ni samo prometna pot, marveč tudi važen činitelj v življenju narodov.

Ob rekah Mississippi in Jangtsekiang je mnogo velikih mest, ki imajo zelo podnebje. Tropični kraji, skozi katere tečo reke Amazon, Nigir in Kongo, so prevroči, da bi mogli privabiti naselje. Dočim vlažna v krajih ob reki Mackenzie in ob sibirskih veletokih prehodi mrzlo, da bi se mogli ljudje naseliti ob njih. Dolina ob reki Nil je 15 do 30 km širok zelen pas, obdan na obreki straneh s pustinjo. Kraji ob reki Koango večinoma niso naseljeni, ker reka izpreminja svojo strugo in bi pretila prebivalcem neprstana nevarnost katastrofalne poplav. Že od pamтивeka služijo velike reke kot glavna pot ekspedicij, ki raziskujejo neznane kraje. Že Neron je postal ekspedicij, ki naj bi našla izvir reke Nil. Toda ta ekspedicija ni imela sreča. Pri kolonizaciji Sibiri je se držali naseljeni glavnih rek. Amazon in Kongo sta še vedno edina pot v neznane ali malo raziskane pokrajine. Zeodovina veletokov je bila vedno tudi zgodovina velikih držav. Velika reka ni samo prometna pot, marveč tudi važen činitelj v življenju narodov.

Ob rekah Mississippi in Jangtsekiang je mnogo velikih mest, ki imajo zelo podnebje. Tropični kraji, skozi katere tečo reke Amazon, Nigir in Kongo, so prevroči, da bi mogli privabiti naselje. Dočim vlažna v krajih ob reki Mackenzie in ob sibirskih veletokih prehodi mrzlo, da bi se mogli ljudje naseliti ob njih. Dolina ob reki Nil je 15 do 30 km širok zelen pas, obdan na obreki straneh s pustinjo. Kraji ob reki Koango večinoma niso naseljeni, ker reka izpreminja svojo strugo in bi pretila prebivalcem neprstana nevarnost katastrofalne poplav. Že od pamтивeka služijo velike reke kot glavna pot ekspedicij, ki raziskujejo neznane kraje. Že Neron je postal ekspedicij, ki naj bi našla izvir reke Nil. Toda ta ekspedicija ni imela sreča. Pri kolonizaciji Sibiri je se držali